

Прича – Николета Петровић

БОЖИЋ У МОМ КРАЈУ

Већ неколико година, у мом крају, Божићу измиче снијег. У тим првим јануарским данима као да празник упија сву сунчеву свјетлост како би у сваки дом под бадње дрво принео топлоту Витлејмске ноћи...

Журно корачам од дућана до уличних продаваца, па ме, потом, нестрпљиве ноге даље воде до локалне пијаци, док у руци грчевито држим мајчин списак. Нижем у себи ријечи, тихо, ко бројаницу за молитву: кукуруз, пшеница, суве шљиве и смокве, завежљај сламе и килограм шарених бомбона.... Људи пролазе, тискају се међ' тезгама, запиткују, мјеркају робу, ја се и не трудим да их слушам... У новчанику довољно новца да не питам колико шта кошта. Помислих, плата је „легла“ (плату добих) прије неколико дана, таман да достојанствено прославимо Рођење Богомладенца, а за касније, не марим, јер Господ врати и посије тамо гдје огољена земља жедно чека сејача и сјеме...

У том цијенкању, надвикивању и гуркању са пролазницима, спазих старицу како скрајнута у ћошак нуди златно браонкасте сиреве, округле ко дукати, и помислих: „Божићна трпеза је незамислива без бијелог мрса“! Њене очи небоплаве боје и дрхтаве руке, испуцале од накупљеног рада окретале су их као да се поигравају са њима, а мени у мислима пролети лик очеве мајке која над огњиштем у старом кућару ређа зарац по зарац око утихнулог

жара чији се дим шири просторијом и боји сиреве бакарним бојама... Истина горко удари у грло, кô пелин по гласницима, схватих, нема више ни кућара, ни моје баке, већ одавно њена душа тихује у вјечности.... Као залог за дивне празничне успомене, купих од старице два зарца, као симбол на два ока која су ме, као првог госта, ономад, дочекивала и испраћала на Божићно јутро...

Са пуним кесама враћам се дому, успут мјеркам изложене бадњаке, а на сваком ћошку примјећујем отпале хростове листове као најљепши улични накит и подсјетник да се празник Рождества не може дочекати без вјечног пламена које спаја срца укућана са овим славјенским светим дрветом... Као добри пастир бирам што китњастију грану како бих је својим разнобојним украсима пресвукла у ново рухо... Свака породица живи по некој личној хирерхији. У мојој се добро знало ко и шта ради. Отац као први међу једнакима био је задужен за припрему печенице, да положи Бадње дрво пред кућни праг и преточи из плетенке препеченицу у празничну боцу са извезеним ликом Светог Георгија Великомученика, заштитника нашег дома. За то вријеме, мајку је, чини ми се, чекало и превише посла, а који је она, сваки пут, с лакоћом обављала. Уз посну трпезу за Бадњи дан, истовремено брине да на дан празника буду спремна и слана и слатка јела. Ми млађи помагали смо колико је ко умιο и знао, било је важно само да не сметамо...

Након очеве смрти, сахранила сам безбрижност, док ми је његов одлазак оставио превелику празнину коју сам морала испунити утјехом и надом да је сваки наредни Божић корак ближе ка нашем сусрету... Очеву улогу о пе-

ченици преузео је брат као једина мушка рука у нашој породици, а остале обавезе мајка и ја смо подијелиле између себе, попут Марије и Марте...

Последња седмица поста крене плаховито, празничне припреме диригују ритма дана и мисли, јер све се врти око ријечи „треба ово“ и „ово је урађено“... Истински сусрет са пуноћом празника срећем тек у предвечерје празника. Иако се умор прикрада ко напуштено маче иштући који залогаш из узмирисале кухиње, сусрет са звонима и сјенкама људи који корачају кроз порту ка храму, ту немоћ у тијелу мијеша са присутном радошћу ишчекивања новог јутра... А до тада, вече путовања у нови вијек завршавамо молитвеним бденијем и паљењем божићног дрвета у црквеној порти.

Звона одјекују, преплићу се са гласовима појаца и свештенослужитеља који позивају вјерни народ да се окупе под куполом храма, гдје свака прозба и благодарчење као да скида окове умора које вучемо већ неколико последњих дана. Вече је хладно, вјетар хучи кроз полулукове, ковитла ми косу и крајеве шала, ја у погледу ка небу видим да свака варница која одлети ка небу бива свијећа коју прихватају душе уснуле и који заједно са ангелима пјевају:

*„Божић, Божић, благи дан,
Благог Христа рођендан,
Божић, Божић, светли дан
Сав светлошћу обасјан.
Дјева Христа родила,
Пеленама повила,
У пећини Христос спи,
Света Дјева над Њим бди...“*

У пламену Бадњег дрвета вријеме престаје да буде важно, јер не знам да ли је у сваком Божићу смијештено ових двије хиљаде и кусур година или је свако Рождество рађање године нове... На послижетку, није ни битно, све док ми овај празник умирује срце, и док на сваку чашу жучи бива кашика меда и утјеха за све овоземаљске недаће....

Повратак кући из цркве, мирис тамјана по соби који нас везује за скромном посном трпезом је последњи степен ка сусрету са оваплоћеним Богомладенцем који ће бити наш најважнији положајник на сам дан празника... Ипак, године не бришу успомене на дане када сам ја имала ту улогу да као први гост, попут мудраца са истока, донесем у бакин дом радост и прегршт жеља... Ради берићета у новом љету, жарала сам по ватри гранчицом бадњака и набрајала милозвучно: „Колико варница, толико кравица, и у тору оваца. Колико варница, толико парица, а највише здравља и веселја.“ Потом би ме бака огрнула бијелим јорганом, како би кајмак био дебео попут тешког покривача. Насула би ми варенике и пред мене ставила чесницу и комад сира да се омрсим како би и остали укућани могли да доручкују...

Божићи су пролазили, а наша породица је у годинама што долазе испраћала једног по једног члана, празници у граду донијели су прилагођене обичаје, али суштина је остала иста, као и слике прошлости које вјерно чувају сјећање на поријекло и породични родослов....

Свитање Божићног јутра брише сваку тугу и жал за минулим данима... Уранак у зору, пој тропара „Рождество твоје Христе Боже наш...“ најављује нови вијек и могућност за преображај сваког од нас. За трпезом моја мајка, ја и моја кћерка — женски родослов, попут жена Мирносица,

приносимо молитву Богомладенцу и Мајци Божијој, ломећи чесницу, док најмлађа од нас сваки комад детаљно загледа, надајући се парици у њеним длановима. На столу све оно што волимо и чега смо жељни након шестоне-дјељног поста, али ипак узимамо најприје комад сувог сира са погачом, као симболични прекид мирјанског испо-сништва. Нас три свједочимо Христов долазак, док слама испод бадњака и упаљено кандило испод иконе овапло-ћује његово рођење у Витлејемској пећини... Без положај-ника, али са вјером у Господа нашег, молимо се свака у свом срцу, да нас прати здравље и благостање и да на наша леђа не ставља одвећ тежак Крст искушења који не-ћемо моћи носити... Празничну тишину прекида звоно на вратима. Брат и његова породица радосно нас поздрав-љају:

„Мир Божији, Христос се роди!“

